

Sopelimen

Nesodden Historielags årsskrift
1995

Forsiden: Strandparken, Solbergskogen 1995.

Dansegulvet ligger nydelig til ved Bunnefjorden, mellom Sørby og Fjordvangen brygge og med utsikt over til Ingierstrand og innover mot Oslo. Det ble bygget etter krigen, men tidligere lå det et dansegulv like syd for Sørby brygge. (Foto: Eigil Whist)

Innhold:

Side

- 2: **Årsberetning**
3: Grethe Fossum:
 Myklerud skole
14: Synnøve Næverlid:
 Nesodden Private Fattigpleie
16: Synnøve Næverlid:
 Slekten Müller og Nesodden kirke
19: Kåre Fenn:
 Røtter
25: Rolf Skalstad:
 En undelig opplevelse
27: Randi Moe:
 Dansen den går på alle bryggene
31: Dag Hennem:
 "Ulvsvik", det opprinnelige Ursvik?

Årsberetning 1995 - Historielaget

Nesodden Historielag har i dag 262 medlemmer (86 enkeltmedlemmer, 86 familiemedlemmer og 4 æresmedlemmer).

Styret har bestått av:

Formann Randi Moe, nestformann Arne Eriksen, redaktør for Årsskriftet Tordis Rindal Whist, kasserer Sven Nordal, sekretær Kirsten Gullerud og styremedlem Torolf Lundgren.

Varamenn: Grethe Fossum, Åste Eggen og Karen Beate Granerud.

Arrangementskomité for turer:

Arne Eriksen og Per Wetlesen, Torolf Lundgren og Helge Hansen.

Årsmøtet ble holdt i Nesodden Energiverks lokale 24/11-94 med ca. 60 medlemmer tilstede. Vi var heldige å få gratis lokale og kaffeservering. To av Energiverkets ansatte kåserte om bedriftens arbeide m.m.

Vi har hatt 8 styremøter og to fine rusleturer; vårtur på den nyåpnede «Gamle Kirkeveien» med et fabelaktig fremmøte - ca. 400 stk. og høsttur til Røer gård med ca. 150 deltagere. På begge turene var det strålende vær.

Deler av styret har hatt møter med forfatter av Nesoddens Historie II og Follo Grafiske.

Kirsten Gullerud
sekr.

Grethe Fossum:

Myklerud skole

På 1600-tallet ble det kun undervist i kristendomskunnskap, dette skjedde på søndagene etter preken.

"Grisebofjeringen" kretsen ved Grisebo (Fagerstrandområdet), ble tidlig nevnt i denne forbindelsen.

Etterhvert ser det ut til at presten, som var den som underviste til å begynne med, dro ut i kretsene "fjerdingene" og underviste i kristendomskunnskap. Kong Christian VI bestemte den 23. januar 1739 at hvert prestegjeld skulle ha et skolevesen, og klokkeren skulle være skoleholder.

Barna skulle undervises fra de var 7 år og opp til de var 10-12 år, i kristendomskunnskap, som var det viktigste faget, lesing, skriving og noe regning. Undervisningen skulle helst skje ved hovedkirken som var Nesodden kirke, og det var lange avstander for å møte opp her.

I "Grisebofjeringen" ble det omgangsskole.

Skolebudsjettet ble dekket opp delvis av frivillige gaver, kollekter og "straffepenge" (bøter som var ilagt bl.a. for å ha spottet eller bannet). Det ble også noe av skattepengene som var ilagt hver "Fuldgaard" og "Halvgaard" og påbud om ikke å brenne lys på alteret i kirken under høimesse - idet det innsparte beløp skulle gå til skolen.

Læreren ble på en måte en omstreifer idet når han gikk fra kirke søndag, gikk

rett til den gård han skulle undervise fra de neste 3 dager. Onsdag aften gikk han så til neste undervisningssted hvor han blir til søndag - så til kirke - og så igjen til skolestedet hvor han skulle undervise dagene etter.

Nesodden og Oppegård var tidligere en kommune, men i 1780 ble kommunen delt i to skolekretser med hver sin lærer. Elever i hele Nesodden var da: 35 gutter og 40 piker - budsjettet var på 18 Riksdaler og 64 shilling.

Det første faste skolelokale på Nesodden var på Jaer - dette var i 1830. De hadde skole 170 dager i året. Den gamle skolestua ligger fremdeles (1995) på Jaer skoles område.

De som fremdeles hadde omgangsskole; 3 roder, deriblandt "Grisebo-fjerdingen" / Myklerud hadde tilsammen 134 skoledager i året.

Det var tildels dårlig søkning til skolene, dette kunne skyldes lang skolevei, mangel på klær eller sko, barna måtte hjelpe til hjemme eller andre ting.

I enkelte familier hadde de det slik at søsken måtte gå på skolen hver sin dag fordi de hadde sko eller klær sammen.

Skoleloven som kom i 1860 påbød at skolen skulle holdes i faste skolestuer.

Myklerud skole fikk leie fast skolestue av John Iversen på Søndre Myklerud gård for 7 mark (kr.5.60) pr uke. Leien skulle dekke skolestue med bord og benker til elevene, samt kost og seng til læreren.

13.januar 1862, under sogneprest Julius Wilhelm Jarmann deltes Nesodden i 4 skolekretser. Østre med fast skole på Jaer, nordre med omgangsskole på Østre og Vestre Soklefald gård og Berger gård, Vestre; Fjellstrand med fast leid lokale på Nyborg og Myklerud med fast leid lokale på Søndre Myklerud.

Inovember samme år kom det tilbud fra Johan Larsen Lilleengen om å overlate kommunen 2 mål til skolebygg for 30 spd. (ca.kr.120). Samtidig ble innkjøpt av Karl Svestad; hans gamle, men gode stue-bygning på Svestad gård. Bygningen ble flyttet til Myklerud hvor den ble innredet til skole og lærerbolig og sto ferdig i 1864.

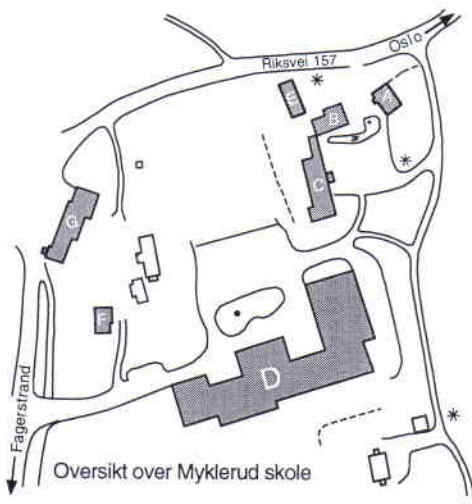
Denne bygningen har altså vært i bruk ved Myklerud skole ifra 1864, men hvor lenge den hadde vært i bruk på Svestad gård er ikke klarlagt.

Fullstendig regnskap i byggeåret så slik ut:

1 - de sedvanlige utgifter	213 spd.	852 kroner
2 - Johan Lilleengen - tomt	30 "	120 "
3 - Carl Svestad - bygning	180 "	720 "
4 - Flytting og gjenoppførelse	<u>220 "</u>	<u>880 "</u>
I alt	<u>643 spd.</u>	<u>2572 kroner</u>

(se vedlagte inventarfortegnelse som antagelig er fra skolen sto klar i 1864).

Denne bygningen som senere, ved ferdigstillelse av ny skolebygning i 1891 ble brukt til lærerbolig, blir nå benyttet av Spro korttidsbarnehage som benytter 1.etg; 3 rom og kjøkken og stor hage. - 2.etg. er tilholdssted for Fagerstrand-speiderne. (Dette er bygning A på oversiktskartet).

- A Gamle bestyrerbolig
- B Gamleskolen
- C Mellomskolen
- D Ny-skolen
- E Uthus
- F Bergmo - Legesenter
- G A. M. Løes, Fagerstrand

Da skolelærer Eilertsen ikke fyldestgjorde skolelovens fordringer med hensyn til lærernes utdannelse, erholdt han i 1864 6 ukers permisjon med full løn for at underkase sig eksamen ved en lærerskole i Rakkestad. - likeledes søkte lærer Haagensen avsked fra sin lærerstilling i 1883 paa grund av svag helbred og manglende kundskaper.

I 1885 ble Jonathan Holmen, f.1860 i Grue -(død i 1917), tilsatt som lærer ved Myklerud skole.

I 1890 ble det innført sløyd i skolen, og lærer Holmen fikk bevilget kr.120.- til innkjøp av nødvendig verktøy. Mere plasskrevende undervisning, stigende folketall og antall barn, gjorde at skolen trengte mer plass - og i 1891 ca., sto en ny skolebygning klar til bruk (bygning B på oversiktskartet).

Denne skolebygningen inneholdt to store klasserom i 1. etg., "småskolen fra 1.-3.klasse, og storskolen fra 4.-7.klasse. I 2.etg. var det sløydsl og lærerbolig. Kjelleren var skikkelig murerarbeide med tykke steinvegger sirlig murt sammen, og inngang bare fra skolegården.

Ifra 1940 (kanskje før) var det vaskemadammen som regjerte i kjelleren. Inga Braten hadde "arvet" jobben etter sin mor, og etter henne igjen kom svigerinnen, Gudrun Aasgaard som først vasket gratis for å hjelpe sin svigerinne som ikke var frisk. Dette gikk en stund (ca 1950), men så kom formannen i skolestyret Hjalmar Solvik og sa at dette går ikke an. Inga må sykmelde seg når hun ikke er frisk, slik at du som gjør jobben får lønn. Inga Bråten var stor og stø med store føtter som sto rett ut til sidene, - og hun var glad i å slå av en prat.

Hun fyrte med ved på en stor bryggerhusovn og vannet i bryggepanna måtte være skikkelig varmt før det ble helt opp i en sink skurebøtte sammen med grønnsåpe og litt salmiakk. Så ble pulter og gulv vasket med klut - det ble skikkelig rent, - og luktet rent også.

Under 2. verdenskrig fikk elevene suppe på skolen. Det var vekselvis "beta-suppe" og "havresuppe", og så måtte alle ta tran. - I 1. klasse traff jeg Elselill. Siden har vi i alle år vært gode venninner. Hun kom med en grå papirpose med blyant og viskelær, gjennom skogen fra Nordre Labråten (Tarud) i følge med moren sin. Jeg hadde vært heldig og fått rød, firkantet pappransel av sydamen i Langfjell. - Elselill kunne kaste stein som en gutt og hun kastet en i hodet på meg! - Etterpå ble vi bestevenninner ! Hun ble alltid valgt inn på slåball-laget som en av de første for der var hun "en av gutta". - Vi hadde firkantede trepenal med blyant og viskelær, senere fikk vi penn som vi kunne feste pennesplitt i og skrive skjønnskrift med blekk fra blekklus. Omkring 1952 kom kulepennen, men barna måtte ikke bruke slike for de ødela håndskriften ble det sagt. Da jeg gikk på skolen, var det grunnskole fra 1. - 7. klasse. Etterpå kunne vi begynne å jobbe. Etter grunnskolen kunne vi begynne på framhaldskolen eller realskolen og videre på gymnas og evnt. studere. - Senere, omkring 1965-70, ble det barneskole 1. - 6. klasse og ungdomskole 7. - 10. klasse. 10. klasse ble etterhvert kuttet vekk.

I klasserommene var vinduenes nederste del og ca. halvveis oppover malt hvite, slik at elevene ikke skulle kunne bli distraheret av ting som skjedde utenfor. Skolebygning A ble nå i sin helhet brukt til lærerbolig.

(Ihht. hva min bestefar Georg Torp (f.1891) sa, besto skolebygning B i første omgang bare av 1. etg. og at 2. etg. ble påbygd senere). Min bestefar som var født i 1891 var en meget beskjeden ung mann, og da han var 7 år og egentlig skulle begynne på skolen, følte han slett ingen trang til dette så han ble hjemme. Etter en stund kom lærer Holmen til hjemmet hvor far og sønn bodde, og de tre hadde en lang samtale. Da læreren gikk, hadde de blitt enige om at gutten kunne vente til året etter med å starte på skolen. Men det året lærte han seg selv å lese for faren som var skomaker lot ham få abbonere på "Børnetidende".

Forslag til budsjett for Nesodden-skolene for 1909 var på kr.6.518.- Lærarlønna var da på kr. 832 pr. år.
Lærerinne lønna var på kr. 528 pr. år.

Til Myklerud skole kom også i stor utstrekning barna fra øyene Søndre Langara, Lågøya og Asbonn som tilhører Frogn. Disse måtte ros eller ro selv til og fra skole.

1922. Bak fra venstre: Solveig Myrås, Fredrik Johansen, Arthur - , Kåre Haugan, - , Arne Beck, Kåre Mikaelson, Reidar Jensen, Håvard Granum, Kirsten Beyer Arnesen, Frank Larsen, Gerda Paulsen, Ester Myrvold og Thorleif Myrvold.

Foran fra venstre: Elsa Müller, Agnes Langfjell, Solveig Hokholt, Anna Bakkeland Hagen (lærer), Ellen Loge, Astrid Ravnsborg, Agnes Ravnsborg, Karla Seiersten, Jenny Hermanrud og lærer Sæther med sin sønn.

Før frøken Magda Østbye som kom til Myklerud skole i 1929, fungerte bl.a. fru Hagen som lærerinne, de kalte henne for "frøken nøtteknekker" for hun var så glad i nøtter og knekte endel av dette i timene. Hun var gift med handelsmannen som drev butikk i "Bergmo" (der Seim og Zapffe nå har legekantor). Frøken Østbye var alvorlig syk en perioden, da vikarierte frøken Kringlen.

Fra riktig gamle dager hendte det at barna ikke kom til skolen fordi de manglet klær og sko. Senere da de fleste hadde litt klær og en type sko, hadde de ihvertfall ikke regntøy og absolutt ikke gummi- støvler.

Da ble det strukket opp en snor i klasserommet, rundt den svære runde, høye rundbrennerovnen slik at elevene kunne få tørket klær og strømper til de skulle hjem igjen.

Jeg selv begynte på Myklerud skole i 1947, og vi var 3 jenter og 7 gutter. Vi hadde "frøken" de første 3 årene i småskolen. Frøken Magda Østbye var født av sine misjonærførelde på Madagaskar i 1897 og var eldgammel for oss små 7-åringene.

Vi gikk på skolen annenhver dag, lørdag var også skoledag helt fram til ca. 1970. Dagen startet med å stille pent opp nedenfor trappa inn til skolebygningen, 2 og 2 i rett linje, "så rette som lys" bak hverandre, før vi fikk lov å gå inn i skolerommet vårt. Der sto vi ved pulten til frøken, som kom bakerst, var kommet. Så hilste vi pent og "frøken" ba oss sitte ned. I. time startet alltid med å synge "Milde Jesus", så den kan alle vi som gikk på skolen for frøken Østby. Så var det bønn hvor frøken ba for alt og alle og spesielt for de spedalske på Madagaskar. Så var det bibelhistorie, og det var det viktigste faget.

Vi hadde andre fag også - men vi lekte innimellom for å få rørt på oss litt. Frøken var med oss ute og lekte også; det var "sprut ut kaffegrut", "hawk og due" og forskjellige ballspill som "foldespillet" o.l. Frøken Østby kalte meg for Randi, hun syntes jeg lignet min tante som hun også hadde hatt som elev 16 år tidligere.

Frøken Østby startet også med barnemisjon. Hun holdt alle møtene i sin egen leilighet og trakterte med kakao og boller fra eget kjøkken, uten noe økonomisk støtte.

Skoleveien var ikke alltid så enkel for de som bodde langt unna. Skolen skulle nås i tide i all slags vær. Arvid Rommerud og Svein Moen som gikk i min klasse, bodde langt nede i Spro, og det var ikke bare å stå og vente på skolebussen den gangen. Bussen gikk vel bare et par ganger om dagen - morgen og kveld.

Jeg tror disse gutta syklet hele året, og de kom aldri for sent til skolen. Stein Buraas bodde i Ravensborg - midt i skogen, og der var nok skiene gode å ha - månen også slik at han kunne peile seg fram mellom tre-toppene og finne veien. - Det var ingen bilvei mellom Skogheim og Store Ruud krysset og heller ikke mellom Skogheim og Agnorkrysset. Vi kan tenke oss at det var mang en 7 åring, og større også som slet seg fram på vintertiden.

Veien mellom Skogheim og Store Ruudkrysset kom først - noen år etter krigen. Veien fra Skogheim til Agnorkrysset ble bygget da BP (British Petroleum), nå Statoil, skulle bygge tanker inne i fjellet. Masse stein ble sprengt ut, og ble grunnlaget for Drøbakveien som ble ferdig ca. 1950.

Frikvarterbeskjeftigelsen i "storskolen" var som regel å slå ball. Dette syntes vi var topp, og vi hadde konkurrerende lag. Vi hadde minst 1 elev stående ute i veien - utenfor gjerdet, han flyttet seg bare når det en sjelden gang kom en bil forbi. - Noen slo ballen opp i skoleåsen, og mens den ble hentet ned igjen, rakk alle å løpe til mål, og laget lå godt an til å vinne.

Da jeg startet i I. klasse, var Ambrosius Bakka lærer i storskolen. Han var nesten 70 år og veldig streng. - Han sluttet senere på året.

En periode under krigen hvor Ambrosius Bakka var fraværende, ble Kjartan Velde tilsatt som vikar. Da vikariatet var slutt, ble han tilsatt som lærer på Berger skole hvor han styrte helt til han gikk av for aldersgrensen. Velde har fått veien der han bygde seg bolig oppkalt etter seg, og der bodde han til han døde i 1993. Bakka var dyktig og en utmerket sløydlærer. Elevene hans var interesserte i skiaktiviteter, og det var slett ikke alle som eide ski. Det tok han til etterretning og satte i gang med skiproduksjon. Dette skjedde på sløydsalen som kveldshobby. De interesserte kunne være med på alt, fra å gå i skogen å hogge trærne, til tørking og skjæring av plank. Notater sier at et ferdig skipar etter dette kom på fra kr. 1.- til kr.2,-.

Gutter fra Fagerstrand var med i hopprenn i Trollbakken i Frogn (den lå omtrent der Skorkeberg ligger nå). De ble premiært i konkurranse med kretsens beste hoppere med flott og kostbart "kjøpeutstyr". - Interessen for hoppporten var stor og det ble bygget flere hopp-bakker i Myklerud krets. I "Kjondalen" ble det avholdt mange hopprenn. Bakkerekorden var 33,5m, og den ligger på N.Gjøfjells grunn. Den opprinnelige bakken er borte nå, men lå like ved den nåværende lille hoppbakken. Kirkeli- bakken med bakkerekord ca. 15 m, ble fram til ca. 1970, mye brukt til skole-skibakke. Denne bakken lå med "sletta" mot riksveien, litt nedenfor Gjøfjell kirke - på andre siden av veien.

Etter Bakka kom Halfdan Viestad med sin familie som bestod av ektefelle, en pike som begynte i min klasse, og en 1 år yngre gutt. Viestad var veldig glad i "muselort" (lakris) og han tygde innimellom skråtobakk. Han hadde et imponerende nøkkelknippe og en bambus pekestokk som han alltid hadde i hånden. Han var streng, men antagelig trengtes det for å få lært oss noe. Han var god til å spille på det gamle orgelet og lærte oss å bli glad i sang og musikk. Fru Viestad tok imot barn som ville lære å spille piano. Begge barna spilte også, - en musikalsk familie.

En av guttene i klassen var særdeles fritt-og veltalende og etter en ant. ikke helt sensurert uttalelse, rømte han over veien og opp igjennom den bratte skoleåsen med Viestad etter seg. Det ble en imponerende oppvisning i rask- og smidighet som vi andre elevene ikke glemmer.

Viestad likte godt å stelle i den store hagen som tilhørte lærer-boligen, og når bisvermen kom og slo seg ned i nærheten, fikk elevene fri mens læreren skiftet ut det grå lærerforkleet til lang svart kappe, hansker og hatt med slør og fikk svermen inn i en av kubene sine.

Vi som gikk i klasse med barna til Viestad, ble buden dit i bursdag, og ingen annen mamma eller pappa kunne vel så mange morsomme leker som dem.

17.mai-tilstelning og juletefest var lærernes arbeidsområde. De heiste flagget, la opp hele arrangementet, og var med fra morgen til kveld. De gikk foran i 17.maitoget (som gikk virkelig langt den gangen, ofte med hvilepause).

Ambrosius Bakka var også en brukbar fiolinspiller, og han gikk foran i 17.maitoget med fela si. I 1947 ble Myklerud guttemusikk startet. Dette var for gutta, men noe senere ble heldigvis også jentene ønsket velkommen inn i korpset. "Musikken" ble startet av Karen Langfjell og Elsa Nordby m.fl.

Etter at vi hadde gått i tog og hvilt og spist litt, ledet lærerne også lekene. Vi løp 60-metern, hoppet lengde, gikk på stylter, løp eggeløp og sekkeløp, kastet ball og kastet ned fiskebollbokser m.m.

Viestad var konservativ og syntes ikke om at jentene skulle være med på løp bl.a.

På skole-juletefesten ordnet også lærerne alt, spilte til gang rundt juletreet og ordnet ringene og elevene underholdt med skuespill o.a.

Til 17.mai og juletefest hadde vi med oss nistemat, pent pakket med servietter i en skoese. Det var brødskiver med egg og ansjos, sylte og rull o.l. På juletefesten fikk vi servert kakao.

17.mai ble, etter kirke- og tog-gang, feiret på "Sletta" - nå Myklerud-banen. Det var en nydelig gresslette med bekk langsmed som sildret ned og under riksveien. Familiene innrettet seg med pledd osv. på gresset eller i fjellkanten. Vi koste oss med niste, is og brus m.m. og det var alltid pent vær!

Fagerstrand hadde barnehjem for gutter i perioden noen år før og etter krigen. Disse guttene gikk en stund på Myklerud skole, men fikk senere egen lærer til "Solgry" (de store bygningen som ligger litt nord for bussholdeplassen Solgry).

Viestad ønsket seg mot Horten-kanten, slik at i 6. klasse fikk vi en ny lærer som het Alf Preus. Vi kniste og kalte ham for Alf Prøysen. Han var ung og nyutdannet med masse uregjerlig lyst hår, han var ganske nygift og hadde en guttebaby. - Han begynte å lære oss som ønsket det, engelsk på ettermiddagstid. Kona hans, Gudlaug Preus tok med seg jentene og dannet håndballag og var jentenes fortrolige venninne. - Preus brøt tradisjonen med klokkervirk-somheten som var holdt i hevd i alle år. Han var ung og nytenkende og ønsket heller å være med i sangkoret.

Preus ble ikke på Myklerud skole i mer enn 2 år idet han ønsket å spesial-utdanne seg, men han rakk å være med på å planlegge en ny skolebygning, idet den gamle var for liten.

Den nye skolen sto ferdig i 1954 (bygning C). Bygningen var stor og flott av utseende og inneholdt vannklosetter, dusjer, lærerværelse med kjøkkenkrok og kontor, men bare 2 klasserom. Det var folkebibliotek i 2.etg. Bibliotek

tidligere var en kasse med bøker som ambulert mellom skolene. Senere hadde vi noen bøker i et par skap i et klasserom. Kroppsøving vinterstid var på "Breidablikk" men ellers i året forgikk dette med linjegym. eller utendørs. Det var "folkebad" tirsdag for damer og torsdag for herrer. Alt dette var nytt for Myklerud skole.

Fram til da hadde vi brukt utedo (i bygning E), en gutteside og en jenteside med ditto lærerdo med egen inngang utenfra og med hengelås.

Den nye skolen inneholdt imidlertid bare 2 klasserom + sløydsal, og snart var klasserommene i den gamle skolen også i bruk igjen. I 1954 da den nye skolen skulle tas i bruk, kom Harald Nærlie og skulle være skolestyrer ved Myklerud skole. Han kom fra Dovre med kone og to barn, jenta var slett ikke fornøyd med å flytte fra venninnene på Dovre. - Da Nesodden kommune skulle få skoleinspektør, ble Nærlie tilsatt og han fungerte da både som rektor og skoleinspektør. Senere fikk skoleinspektøren tittelen skolesjef og dette ble da full stilling som Nærlie fungerte i til pensjonsalderen i 1981.

I 1954 kom også Gunnar Vågdal som nyutdannet lærer til Myklerud, han ble rektor etter Nærlie i 1959 og fungerte fram til Magne Michaelsen kom i 1970 - 75. Vågdal fortsatte som lærer, men ønsket ikke lenger å være styrer.

Gerda Kristiansen kom til Myklerud fra Ringebru i 1956 og ble til 1961.

Folketallet økte stadig og barn ble født, vokste opp og trengte skoleplass.

Den nye skolen sto altså klar til bruk høsten 1955.

Budsjettet til utstyr og inventar var på kr.15.000.

En lærerlønn var da på ca. kr.11.000,-.

Ny fin skole krever mer, slik som sports plass med de rette størrelser og mål. Dette var kultur og komité ble utnevnt for å bygge ut "fotballsletta". Arbeidet ble satt i gang, med graving, drenering og skikkelig grusdekke, og mange ildsjeler hadde lange dager på sletta.

I 1970-årene ble det igjen planlegging for å bygge skole på Myklerud og i 1974 sto den nye Block-Watne skolebygningen klar til å ta i bruk klasserommene. Skolen inneholdt vanlige klasserom og et storklasserom, spesialrom til forskjellig bruk, gymsal og svømmebasseng. 2 adskilte garderober/ dusjavgdelinger til gymsalen, og 2 adskilte garderober/ dusjavgdelinger med badstuer til svømmehallen. - Skolen kostet ca 6.200.000 kroner. Elevtallet på denne tiden var ca. 150 (6. klassetrinn). Elevtallet gikk så noe ned en periode på noen år, men gikk så opp igjen p.g.a. utbygging og nyinnflytting i skolekretsen.

Egil Pedersen kom til Myklerud som lærer i 1964 og ble rektor i 1975. Han kommer til å gå inn i historien som en av dem som "holdt ut" lenge. - Med

den nye skolen kom også egen skolevaktmester. Paul Solvik ble tilsatt - det var mye som skulle holdes styr på i og utenfor skolen og i forbindelse med bassenget. I 1972 fikk skolene på Nesodden hver sine kontortilsette. I 1990-åra ble det igjen ambulerende vaktmestertjeneste på skolene.

Pr.1.1.95 er det 200 elever - 11 klasser og 19 lærere ved Myklerud skole, og budsjettet er på kr. 266.600,-.

Synnøve Næverlid:

Nesodden Private Fattigpleie, stiftet 1872.

En gammel protokoll forteller mye fra 1870-årenes vanskelige kår på Nesodden.

Det var heldigvis også vilje og oppfinnsomhet til å hjelpe. Sogneprest Welhaven og hans frue, Louise, tok idéen opp på et menighetsmøte i hovedsognet. De fikk god tilslutning. 18. januar 1872, ble det stiftet en forening til hjelp for fattige barn i skolepliktig alder i Nesodden sogn.

Til bestyrelse valgtes foruten sogneprest Welhaven: gårdbruker O. Løes, Carl Skoklefald, Christian Nyborg, Carl Svestad, Laura Bakke, Bolette Granerud og Louise Welhaven.

1. Foreningens hensikt er: At skaffe fattige skolepliktige børn den fornødne hjælp til deres oppdragelse. For dette øyemed ved gaver av klæde og mad, bringe børnene flittig at besøke skolen, og ved undervisning i håndarbeide, opplære dem til selververv.

2. Medlem av foreningen er enhver mand og kvinde som ved et årlig bidrag av 12 speciealer, medvirker til at fremme foreningens arbeide.

3. Den Private Fattigpleie understøtter kun dem der ingen eller liten støtte har, av den Offentlige Fattigpleie.

4. Foreningens bestyrelse består av 4 menn og kvinder foruten sognepresten, der er formand.

I møtet blev det tillige besluttet at av foreningens midler skulle det opprettes en Håndgjerningsskole, - for det første for pigebørn. De besluttet at skolen skulde holdes 2 mndr. i året i hver krets. Man besluttet at søke en lærerinde for hver eller flere kretser. Undervisningstiden bestemmes til 2 timer 2 ganger i uken.

Protokollen er undertegnet av; J. A. Welhaven, O. Løes, Carl Svestad, Bolette Granerud, Luise Welhaven.

12. sept. samme år. Møte med den mandlige bestyrelse av den Private Fattigpleie. Her tok ordføreren opp spørsmålet om undervisningssted for håndarbeidsskolen. Man besluttet enstemmig at henlegge den til Almueskolen på lørdager fra kl. 12 til 2 så den blev fortsettelse av skoledagen.

Tillike bekjentes for Stiftscommisionen, at man skulde underrette Communalbe-

styrelsen om at den Private Fattigpleie av sine små midler, ikke kunde bidrage den samme sum som Landhusholdningsselskabet til dette.

År 1873. 31. mars. Møte i den Private Fattigpleie sammen med Skolecommisionen på Jaer. Her sa ordføreren at Stiftscommisionen av de av Akershus amts Landhusholdnings selskab bevilgede 100 spd. hadde meddelt

Nesodden prestegjeld 20 spd. I Nesodden sogn 2/3 og i Oppegård 1/3 av neonte sum til Håndgjerningsskolen for piger.

Besluttes: Av Fattigpleiens midler ikke at bruke noe i år - 73 til lærerindens løn, men derimot av disse midler at give Håndgjerningsskolearbeidsmateriale, således at de ferdigarbeidede gjenstander blev Fattigpleiens, uden at skolen innrømmes noen arbeidsløn.

8. dec. var bestyrelsen igjen samlet på Prestegården. Ordføreren underrettet den kvindelige bestyrelse om at den Private Fattigpleies Håndgjerningsskole nu var bleven communal, idet lærerindens løn nu skal betales av Stiftscommisionen og kommunen.

Materialet derimot blir fortsatt betalt av Den Private Fattigpleie, således at de ferdige arbeider blir Fattigpleiens eiendom. Deretter meddelte ordføreren bestyrelsen om hvilke barn der hadde blitt tildelt klær siden siste møte, og oppgav følgende som nå haddes til rådighet: 4 skjorter, 5 linneder, i blåtøyskjole, 1 busserull, og 3 par ullstrømper samt to verkends busseruller som av Madam Bolette Granerud var forært.

I dette møtet blev bestemt hvilke barn som skulle få overnevnte gjenstander.

15. dec. Møte med Fattigpleiens kasserer, Beholdning 9 spd. 87 1/2 s. Ord-føreren mottok kassebeh. til utdeling juleaften. Noen børn fikk sko.

Slik fortsatte Den Private Fattigpleie sin virksomhet til nytte for skolepigerne i Nesodden og Oppegård sogn, - og til litt hjelp for sårt tiltrengte.

Denne protokollen er ført ut året 1878.

Kanskje dette kan vekke ettertanke og takknemlighet hos oss som lever i velstands-Norge, hvor vi trenger dette verset:

«Å kjøpe, kjøpe, har blitt en sykdom
og den er farlig fordi vi tror
at det bestandig er nok å ta av,
og evig rikdom på denne jord».

Synnøve Nøeverlid:

Slekten Müller og Nesodden kirke.

En liten steinkirke fra 11 århundre er bygdas verdifulle fortidsminne. Gjennom 30-40 generasjoner har kirken vært det kulturelle midtpunkt. Hit har slektene søkt i glede og sorg og fått velsignelse og trøst. Med tanke på alle generasjoner som har vandret her før oss, får man en følelse av ærbødighet og andakt. Kirkens historie har vært referert i Historielagets årsskrift 1988. Her leser vi at de første skriftlige opplysninger om kirken er fra april 1366, og at den da var minst 200 år. Det har vært antatt at munkene ved Hovedøen kloster bygde kirken. Eksperter er nå tilbøyelige til å tro at det var den katolske kirke og bygdefolket selv som reiste kirken. Den er liten, har metertykke vegger, og er i rundbuestil. Stein er muligens hentet fra Ellingstadåsen som før kaltes kirkeåsen. Det var et imponerende løft av Nesoddens befolkning, - som den gang telte ca. 300 mennesker, - med et karrig utkomme, å skaffe seg egen kirke. Etter reformasjonen overtok Kronen kirkene. I regnskap fra 1673-1722 fremgår det at Nesodden kirke og stavkirken i anekset Oppegård var i en svært dårlig forfatning.

Heldigvis var kirkene omfattet med interesse og god vilje også av utenbygdsboende. Rådmann Peder Pedersen Müller i Kristiania bekostet i 1681 betydelige reparasjoner på taket. Det ble bygget nytt klokketårn da det gamle var råtnet. Prest og almue kunne nå stå tørre under messen om det regnet. Tyve år senere måtte ny innsats til for å redde kirken. Bøndene kjørte frem tømmer, men det manglet penger. Rådmann Müller ble igjen redningsmannen. Han forskuddterte arbeidet som pågikk i 3 år. Mange år senere ble regningen betalt til hans sønn Ole.

Rådmann P. Müller elsket Nesodden kirke, og ønsket at hans siste hvilested skulle være der. I 1691 opprettet han et gravkapell i stein på kirkens nordside. Her ble han og hans to hustruer og flere av hans barn og slekt bisatt. Hans sønn Ole P. Müller overtok interessen for Nesodden og anekset Oppegårds kirker. Han kostet den vakre altertavlen vi har den dag i dag. Den kostet i 1714 300 riksdaler. Over korbuen lot han felle inn en stenplate med inskripsjonen:

Gud til ære og våre salige foreldre
P.P.M. og K.O.D.G. til efterminne
Av oss samtlige arvinger.
Anno 1714.

Anthoni Müller ydet også store summer til Oppegård kirke. Den 500 år gamle stavkirken der var så dårlig at den ble revet. Müller bygget ny kirke i tre. Den var liten, men gjorde nytten i 150 år, til Oppegård fikk en større kirke.

Etter den nordiske krig, kom Kronen i så store økonomiske vanskeligheter at de måtte selge eiendommer. Daværende sogneprest Christian Ruge, i Nesodden og Oppegård, kjøpte da de to kirkene i 1723.

Kjøpesummen var 64 riksdaler. Han solgte dem igjen til Anthoni Müller i 1740 medfølgende jordeiendommer for 100 riksdaler.

Det var Nesodden kirke som var «Müllernes kirke». Så beskjeden den enn var, må det ha vært et kjært kirkested. Både familien Collett og Leuch besøkte der hvert år og ga betydelige summer til kirken. Her i familiegravkapellet ble også kistene til Anthoni Müller og Anna Collett satt. I alt var det 7 eiketreskister med jernbeslag og sirlige ornamenter utført av gullsmed Albrecht Groch. På rådmannens kiste lå hans kårde. Disse utvendige kistene er å finne på Norsk folkemuseum, sammen med den innerste jerndøren til kapellet, en jerndør med ornamenter og rosett. Det er et interessant moment at døren til trelasthandlernes siste hvilested står sammen med utslitte sagblad, - antagelig fra sagbruket på Hvidebjørn. Gravkapellet ble nemlig revet i 1862 og likene flyttet til en fellesgrav ved kirkens nordvegg.

I 1897 kom Peter Ingvald Myhre og Ragna Marie f. Müller, - som prestefolk til Nesodden og Oppegård. De var avholdt som allsidige og gode, folkekjære mennesker. Presten hadde også kunstneriske interesser. Han lærte blandt annet min onkel Robart Løes, - død 1907, - teknikken med støping av gipsbyster. Onkel laget en vakker byste av Myhre, som jeg er så heldig å eie. Han ser indelig snill og from ut, og var det også. Min bestefar som forpaktet prestegården de årene de var prestefolk her, snakket ofte om dem. Han var også med og flyttet familien i 1914 med hesteskyss til Fredrikstad. Men denne sommeren, - 200 år etter stamfarens død, - samlet et halvt hundre Müllere seg på Nesodden kirkegård. De skulle avduke en bauta til minne om disse kirkens velgjørere. Kandidat, - senere professor Jakob Worm Müller talte. Håkon Christophersen, 3 år og yngste deltaker, la ned blomster. Et enda yngre medlem av slekten, den dengang 1 år gamle Fredrik Collett Müller, besøkte i sommer, sammen med sin datter og svigersønn lektor Rolf Pedersen, kirken. De var så elskverdige å låne ut dette bildet og et utdrag av Müllerslektens krønike. Dette sier vi hjertelig takk for.

Kåre Fenn:

Røtter.....

«Det å minnes kan være så mangt».

*Det ligger en bygd mellom fjordene blå -
I tidenes morgen det laget seg så -
Den løftet seg opp - og vokste seg frem,
og Nesodden måtte bli navnet på den.*

- Mor, mor! Jeg kom løpende etter å ha hentet avisen i postkassen borte ved hovedveien.

- Hva er det?, ville mor vite.

Anpusten viste jeg mor avisen vår - Akershus Amtstidene - «Tørr-fisken» - i dag «Amta».

- Det står noe om Nesodden i avisen, sa jeg.

I dag kan jeg ikke huske hva det var, men det som henrykket meg var å se at det sto **Nesodden** på trykk i avisen vår.

Selv om Akershus Amtstidene var vår lokalavis - da som nå - sto det ikke alltid like mye å lese om bygda vår for en 60-70 år siden. Vi følte vel dessuten i mange sammenhenger - i det store og hele, at det var svært lite som angikk vår egen bygd innen offentlig informasjon. Annonser om tvangsauksjoner er vel kanskje det som har svidd seg fast i hukommelsen. Ikke å undres over at mange med et pessimistisk ordelag snakket om «Det mørke fastland». Eller føljetongen «Nesodden ut av dødvannet». Så når navnet Nesodden sto på trykk ett eller annet sted, eller skulle bli nevnt i radio, f.eks., var det som om man følte himmelens hvelving over våre hoder.

Det var alltid en belastning å føle at en vokste opp og bodde i landets minst betydelige kommune. I den offentlige debatt og den alminnelige væremåte, var alle andre bygder og kommuner mye bedre og lengere fremme, mer betydningsfulle, enn vårt «lille» Nesodden.

I senere år har jeg spurt meg selv og andre - hvorfor var det slik? Det finnes nok svar på det, men det finnes svært få gode svar. Det er først, etter at man selv i mange år har bodd utenfor bygda, at man er i stand til å vurdere dette noe mer romslig og objektivt. Da går det også opp for en at dette Nesodden'ske mindreverdskompleks ikke på noe tidspunkt har vært berettiget. Særlig synes jeg dette sterkere og sterkere har kommet til overflaten gjennom det arbeide Nesodden Historielag utfører. For min del har jeg gjennom mitt medlemskap i Historielaget, fått lære om en bygd som var rikere enn det jeg noen gang har hatt kjennskap til.

Under barndom og oppvekst ble det til at man i ett og alt kun hadde tilhold og kontakt med det som foregikk i ens egen skolekrets. Det var her du utviklet deg

via en radius ut fra ditt eget hjem som sentrum. I løpet av skoleårene - på Jaer Skole - fikk du etter hvert adgang til et vennesamfunn og et miljø du kunne identifisere deg med. Skolekretsen forble vår del av verden, kall det gjerne rendyrket patriotisme. Nesodden var egentlig for «stor» til at man kan si en kjente sin egen bygd fullt ut. Topografi og det forhold at vår bygd ikke hadde noe naturlig sentrum, har vel bidratt til at det ble slik. Men Nesodden var jo større enn som så!

Etter hvert fikk røttene sterkere grobunn og feste. Et feste som det har vist seg ikke lot seg gjøre å forrykke, tross i at man har levet mesteparten av livet i en annen kommune. Og etter som en etter hvert kommer i «mimrealdren» trer det frem for en, en verdifull skatt - du har tross alt en plass, ei bygd som du kan kalle din.

Det er i grunn merkelig når en blir eldre, og kommer sammen med jevnaldrende, blir det alltid til at man er opptatt av å snakke om hendelser fra tidligere i livet - hendelser av felles betydning fra et «tidligere» liv i bygda. Merkelig er det også, at nærmest ubetydelige hendelser, f.eks. fra barndommen fremdeles trer klart og tydelig frem i minnet - ofte til felles munterhet - selvsagt...

Jeg kan huske første gang jeg skulle gå ærend for min mor. Jeg skulle gå til Løes (gården) og levere et melkespann. Vi kjøpte melk der inntil vi fikk ku selv. Jeg var ikke gamle karen, hadde ennå ikke begynt på skolen. Jeg var heller ikke vant til å ferdes alene så altfor langt utenfor hjemmet. Og for en fire-femåring blir verden omkring alltid så stor og ukjent, alt blir så spennende, en føler seg usikker. Nå var det slik i de dager, at det enkelte steder var plassert grunder over veien. I dag er disse som oftest erstattet med ferister - om enn ikke på Nesoddveiene, så i alle fall ellers i landet. Vi hadde en slik grind over veien vis à vis der vi bodde - på «høyde» med Slåbråten på Nesoddhøgda. Når jeg så skulle gå og levere dette melkespannet for min mor, kom jeg ikke lenger enn til denne grinda. Verden på den andre siden var så stor og ukjent, usikkerheten meldte seg for fullt, det var tryggest å gå hjem igjen til mor.

Et annet «ubetydelig» minne jeg har fra tidlig barndom, er alle de som kjørte rundt og solgte matvarer direkte til husstandene. Enkelte kom kjørende med hest og fjørvogn, de solgte bl.a. spekesild. Andre dro på kjerre sine varer. Ja, vi hadde også besøk av sigøynere. De solgte håndklær og gardin- og kjolestoffer. Så må vi ikke glemme alle «kremmerne». De dro rundt med store kufferter fulle av knapper, lisser, nåler, strikker og bendler.

En av våre naboer - Marius Kristiansen - var en av våre sikre tilførselkilder. Med sin store, svarte Chevrolet varebil hadde han sin rute visse dager i uken der vi bodde. Hos ham kunne vi kjøpe ferske kjøttvarer, noe fisk og sild, samt en del grønnsaker.

Fremfor noen husker jeg baker Hj. Aschim fra Fjellstrand. Det luktet så enormt godt hver gang Aschim var på sin runde. Lukten av bensin blandet med lukten av ferske bakervarer - ingen ting kunne måle seg med det i de dager. Og så hendte det ikke så sjelden at «lille sønnen til fru Fenn» fikk en hvetebolle, fordi han var så «pen og snill gutt»...., ja, enkelte ganger fikk jeg et helt saftig, fett og ferskt wienerbrød, men da var jeg visst «ekstra snill». Ikke rart at jeg husker baker Aschim spesielt godt. Jeg kan enda se for meg denne store mannen med de snille og vennlige øynene og hans lune vesen.

I ti- tolvårsalderen var jeg ofte med far i skogen for å hugge favneved eller sagtømmer. Vi hadde ingen skog selv, men far hadde så og si faste hogstoppdrag hver vinter for enkelte av bøndene som hadde skog til avvirkning. Jeg gikk jo annenhver dag på skolen, med en god del hjemmelekser. Hjemmelekser ble det heller dårlig med - det var mer interessant å være med far i skogen den dagen det ikke var skole - for da å kunne gjøre noe som var nyttig! En jobb jeg hadde flere somre på rad likte jeg svært godt, fordi den hadde en så vakker, nesten «romantisk» ramme. Å stå tidlig opp og gå på jobb en sommermorgen, føle stillheten i den solfylte nye dagen, duggråper funklende i solen. Særlig husker jeg snarveien ned til Rudstrand, gjennom Prestegårdsskogen, den vakre fuglesangen, sjøens glitter gjennom løvverket. Jeg var fast «gjest» på sommerstedet tilhørende en eldre enke, hvor jeg skulle hugge ved, lage til kjøkkenhave og potetstykke. Sette poteter og så grønnsaker. Skyfle hageganger fri for gresstuser og mye, mye mer. Betalingen var kr. 1.- pr. dag, pluss middag. Hver dag måtte jeg nemlig sitte til bords ved fruens venstre side og spise middag før jeg kunne gå hjem, dette var fast skikk, enten det var andre middagsgjester eller bare husfruen, hushjelpen og meg. Alltid tre retter, som regel fisk/ fiskeretter og fiskesuppe, samt dessert. Fisken kjøpte man hos fiskerne i Bomansvik. Fruen var bergenser og derfor tilsynelatende «umettelig» på fisk og bergensk fiskesuppe. For en tolv-åring kunne det vel ha smakt med noe mer variasjon...

Selv om vi som barn hadde våre faste plikter hjemme, samt enkelte småjobber hos andre, fikk vi da selvsagt også være barn på lik linje og sammen med andre barn. På grunn av at mine brødre var en god del eldre enn jeg selv, følte jeg ofte at jeg var alene. Skulle jeg treffe jevnaldrende, måtte jeg alltid dra et stykke vei for å møte dem. En sikker møteplass var nede på «Torvet», der A.M.Løes tidligere hadde sin butikk. I badesesongen om somrene traff vi alltid «kjente» på stranda.

Kirkevika var mest populær. Noen ganger badet vi på Presteskjær - eller «Skjæra», som vi sa. Men i Kirkevika var det så fin, lang sandgrunn vi kunne gå langt utover. Kirkevika var ellers populær, fordi det hele dagen ble spilt grammofonmusikk i høyttaleranlegget på «Brusen», Oslo I.O.G.T. ungdomslag's feriehem. Her var det et yrende liv hele sommeren igjennom. Her var det også barn på vår egen alder. Her hadde man båter til disposisjon.

*Fra barndommens rike: "Brusen" - I.O.G.T.'s feriehjem Kirkevik.
Sommerparadiset for oss som opplevde de "gyldne" trettiårene.
Foto: Kåre Fenn 1994.*

Om søndagene kunne det være så fullt av badegjester langs strendene hele veien fra Kirkevika til Presteskjær at det var vanskelig å finne seg en skikkelig plass. På fjorden var det et yrende liv med mange robåter, seilbåter og en og annen motorsnekke. Fra Ingierstrand Bad kunne vi på stille dager høre, med faste mellomrom, når rutsjebanen var i bruk. Dessuten alle gangene Widerøes Flyveselskap lettet og landet med sine to-dekker sjøfly for taxi- og sightseeing. Og så må vi ikke glemme n'Robert. Når Robert kom trekkende med sin håndkjerre og ropte ut: DIPLOMIS - DIPLOMIS... stormet alle til - alle som hadde penger - og iskremsalget gikk strykende og n'Robert tjente penger, men ikke uten å slite for det.

Når sommeren var på hell kom det pir og småmakrell i fjorden. På bryggekannten på Presteskjær brygge var det «svart» av folk som pilket eller «heklet» makrell i bøttevis. Hadde du ikke penger til hekle, holdt det med blank krok og rognebær til agn - makrellen bet på alt. Dessuten var det brislingsteng i fjorden, merket med Bjelland. Rekestrålerne var også et innslag i virksomheten på fjorden.

Ole Mikalsen, Kirkevik - eller Ola Kjerkevika, som vi sa, var en gammel mann, for oss yngre var han alltid gammel, som bodde her nede, huset står der ennå. Stedet han bodde på hadde vært husmannsplass under Prestegården. Ole hadde tidligere også vært forpakter på Prestegården.

Som barn hadde vi stor respekt for gamle Ola Kjerkevika. Men det hendte vi våget oss inn for å besøke ham. Huset han bodde i var så som så på den tiden.

Det er jo godt restaurert og vedlikeholdt siden. Men den gang var det ikke tett verken for kulde, væte eller utøy. Nedre delen av huset, som vendte ned mot sjøen, fungerte som kjøkkenavdeling og oppholdsrom. Den øvre delen var mer lik et glissent vognskjul. Men her hadde Ole sengen stående. Jeg kan godt huske at vi som barn ble svært forundret over at et menneske kunne leve under slike forhold.

Ola Kjerkevika hadde tidligere hatt som oppgave å ro sognepresten over fjorden til Oppegård den gang Nesodden og Oppegård var ett og samme prestegjeld. Jeg går ut fra at han også måtte ro presten tilbake til Presteskjær, så det kan vel tenkes det ble noe ventetid for Ola på den andre siden av fjorden.

*Ole Mikalsen Kirkevik's gamle boplass. I dag godt restaurert, låst og lukket.
En idyll i strandkanten med røtter i en interessant fortid.
Foto: Kåre Fenn 1994.*

Min far hadde god kontakt med Ola Kjerkevika. Det hadde seg slik, at Ola hadde noen høner i pensjon hver vinter. En Oslo-familie som hadde landsted i Rudstrand, hadde skaffet seg sine egne høner for å være sikret ferske egg under sommeroppholdet her ute. Slikt kom jo godt med i de store familier. Men man fikk jo et problem når familien skulle tilbake til byen om høsten. Hønene kunne man jo ikke ta med. Derfor kom man frem til en ordning med Ola Kjerkevika, som overtok hønsene i pensjon. Han fóret dem og solgte eggene, i tillegg hadde han godtgjørelse for vinteroppholdet - ikke verst forretning....

Hvordan Ola Kjerkevika levde ellers, eller hva han levde av har jeg bare svake minner om. Men det var mye bringebær rundt stuen til gamle Ola. Dessuten

hugg han vel ved til brenne i Prestegårdsskogen, og så fisket han vel i Bundefjorden, hvor det var relativt godt med fisk på denne tiden.

Ole Mikalsen Kirkevik fikk likevel en verdig avslutning på livsdagen, om enn livet ellers hadde gått ham i mot mang en gang. Han fikk bo hos Hilda og Markus Løes, hvor han også hadde kosten. På gamlehjemmet ville han ikke. Jeg kan også huske vi gikk til ham med en bukett blåveis om våren, mens han bodde på Løes.

*«Enhver har sin Oliehave, men ikke enhver
kan arbeide sig op til et Tabor»,*

skrev Marie Colban. Det som her er nevnt ligger over 60 år tilbake i tiden, sammen med en rekke andre opplevelser, er de med på å holde sammen et minnes byggeverk - små og store hendelser i de «gyldne» trettiårene, som tross alt var mer lykkelige, sammenlignet med det som skjer i dagens samfunn - også på Nesodden. Uten mitt barndommens Nesodden, kunne jeg vel ikke snakke om mine røtter - det er det som gjør hjembygda så interessant - også i dag - takket være det arbeide Nesodden Historielag utfører.

Rolf Skalstad:

En undelig opplevelse.

Det var en ekstra varm sommerdag, skyfri himmel, og temperatur nærmere 30° i skyggen. På min nær sagt daglige joggetur fra Kirkeåsen over mot Granerud søndre, valgte jeg denne dagen å dra ut i bar overkropp. Før jeg passerte Svæe gård var jeg gjennomvarm og svetten rant fra topp til tå. Jeg var i god form og følelsen av velvære var overstrømmende. Da jeg nærmet meg siste svingen mot «myra», så jeg et menneske ca. 100 m foran meg, på samme side av veien. Jeg så at vedkommende sto i vegkanten og fortsatte uten å tenke mer på denne observasjonen. Sola og varmen var herlig.

Plutselig var det som om jeg løp inn i et kjølerom. Jeg ble iskald og begynte å fryse. Jeg antar jeg var ca. 20-30 m fra den personen jeg tidligere hadde sett. Idet jeg fortsatte å løpe, så jeg nærmere på vedkommende. Det var en grovbygd mann som sto på en tue ved vegkanten og så skrått opp mot syd-øst. Jeg passerte ham på ca. 1 meters avstand. Ansiktet var grovt og uten bevegelse. Påkledningen var hinsides tid og sted; på hodet solid skinnlue med ørekloffene nede, grov brun vadmelsjakke med bredt lærbelte. Av en eller annen grunn la jeg merke til den grove grønnaktige vadmelsbuksa og de gulbrune tøybåndene som var surret rundt leggene. De grove, solide støvlene husker jeg som voldsomt store. Han sto på en forhøyning helt ved vegkanten og idet jeg passerte, følte jeg både kulde og redsel. Frosten som jeg kjente, varte til ca. 20-30 m etterat jeg passerte ham. Til min forundring oppdaget jeg at jeg hadde sterk gåsehud over hele kroppen. Så plutselig fikk jeg varmen tilbake i kroppen og fortsatte mot Fjell.

Det undelige jeg hadde opplevd, fikk meg imidlertid til å snu før jeg kom til krysset. Jeg måtte tilbake for å se om det jeg hadde opplevd var virkelig. Etter hvert som jeg nærmet meg «myra», ble jeg mer og mer spendt. Ville jeg oppleve det samme? I så fall skulle jeg kanskje stoppe for å snakke med vedkommende. - Rundt siste sving. Han sto der i samme stilling. Igjen løp jeg inn i frosten, igjen den undelige påkledningen. Glemte tanken på å stoppe. Full fart forbi.

Etter å ha dusjet og med hodet fullt av hva jeg hadde opplevd, satte jeg meg i bilen for å kjøre til stedet for å sjekke nærmere. Personen jeg hadde sett, var ikke der lenger. Jeg visste nøyaktig hvor han hadde stått og gikk for å undersøke stedet nærmere. Der kunne han imidlertid ikke ha stått. Det var ingen tue, ingen forhøyning der hvor jeg hadde sett ham!

Det jeg kan si idag, ca. 10 år etter, er at jeg verken før eller siden har sett vedkommende eller opplevd unaturlig frost på stedet.

At denne opplevelsen ikke er funnet på i ettertid, kan dokumenteres ved følgende: Samme kveld som jeg hadde denne undelige opplevelsen, ringte jeg en bekjent av gammel Nesodden-slekt. Han kunne fortelle at jeg nok ikke var den første som hadde opplevd undelige hendelser i «myra» (Svennemosen).

Randi Moe:

Dansen den går på alle bryggene

men det var en gang, slik alle eventyr begynner.

Det var i sveivegrammofonens dager at ungdom samlet seg på brygga og svingte seg til smektende toner.

Byungdommen var de ivrigste. De kom i moteriktige klær noe vi fra landet ikke hadde. Det eneste som var felles i antrekket, var skoene. Hvite gummisko fra Askim Gummivarefabrikk (som også er en saga blott). Skoene måtte pusses opp hver dag med zinkhvitt blandet med vann. En hvit støvsky steg opp etter hvert som dansen gikk. I dag ville det sannsynligvis ført til protest fra naturvernere og karakterisert som miljøforurensning.

Det var ikke bare på brygga det ble danset. Sletter i skogen var i mange, mange år steder hvor folket samlet seg til dans.

I 1920-30-årene kom dansegolvene. Vellene så det som en av sine viktigste oppgaver å ha en samlingsplass - og til plassen hørte dansegolv.

Og dansegolvene var flittig i bruk hver lørdag og søndag i sommer-månedene. Da kom de lokale trekkspillvirtuosene, det være seg Georg, Petter eller Willy med sitt spill. De dansende sørget selv for akkompagnement med sin sang.

**VARME
PØLSER**

30 øre
med lampe

35 øre

*Appelsinee - Sjokolade
Mineralvann*

I Solbergkogen Velforening kostet pølsene 30 øre i 30-årene. Prisen er oppjustert på den gamle plakaten. Det er klebet en lapp over der det før sto 25 øre.

Solbergskogens Velforenings Basar

GJENNOMGANGSLODD KR. 2,00

GEVINSTER:

Blåsen muffensche	2 emaljerte kasseroller
Kvinnelig Eoslampe medljern	Hvite tønne notete
Heldrikk strogkjern + Ritz	Dollanett
6 frokosttabletter (herumikk)	Duck
Lifichonmerginge og tobakk	2 hett, 111 Edderkuppen
1 bok (Gaustav Vigeland)	1st. pris, 21, skjetteles
6 par zveretens buffekopper	Herreparollene
1 jul (herumikk)	10 egg
Hvite tønne poteter	Bok (Av Helen H. Boufaton)

Trækning 18. august 1945.
Alle vinnere tilskrivtes.

N° 1031

Basarer ga penger i kassa. Det var medlemmene som ga gevinster og det var stort sett medlemmene som kjøpte loddene.

Det var ikke parkett det ble danset på. Plankene kunne være både ru og ujevne. Litt lettere var det å svinge seg i tangoen når golvet ble strødd med talkum eller stearinlys ble spikket opp.

Rundt dansegolvet ble det gjerne hengt fargerike lykter.

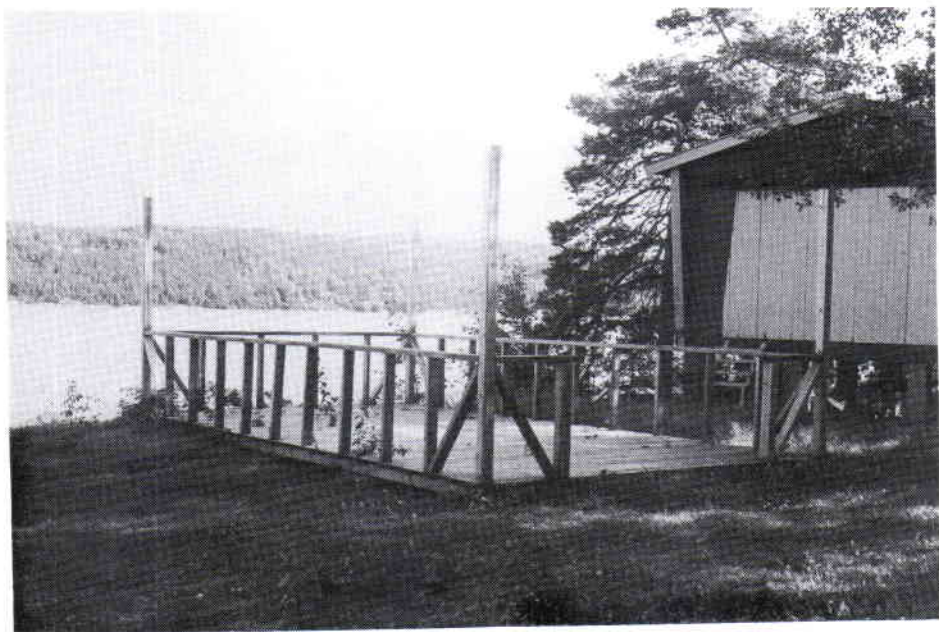
En dans kostet 25 øre. For en krone kunne en svinge seg en hel kveld. Det var før ordet likestilling var kjent så gutta måtte punge ut.

I dag er det ikke nok med et trekkspill når det arrangeres dans, hevdes det. Det må være «band» og det koster mange penger. Så mange penger at det ikke blir noe igjen i kassa til arrangøren.

Danseaftnene var populære ikke minst fordi det ga mulighet for kontakt. Mange er de som i dag er godt oppe i årene og kan fortelle at de møttes første gang det være seg på ISI-banen, Sagajordet eller Nyborgjordet.

Det gikk pent og pyntelig for seg. Innimellom kunne det oppstå litt krangling når jentene foretrakk «bygutta». Vi har tidligere fortalt om Svestadgutta som visste råd. De strakk et tau over brygga og med det sopte de rivalene fra byen på sjøen.

Dansen ble gjerne kombinert med en basar, med revy, lykkehjul og åresalg. Basaren gikk over flere kvelder, men hver kveld var det en gevinst, gjerne en kringle. Den heldige vinner ble populær. Alle ville ha sin del av kaka.

Saga i Bomansvik 1995. (Foto Eigil Whist)

Hvorfor kommer disse tankene nå når en sommer er over? Jo fordi jeg leser i «Amta» at eierne av området i Bomansvik hvor dansegolvet er plassert, vil ha det fjernet. Det har ikke vært mer enn én dansefest der i sommer, hevdes det. Og slik er det, så vidt jeg vet, de fleste steder.

St. Hanskvelden er vel kvelden da tradisjonen med fest holdes i hevd enkelte steder ennå. Lokalavisen ga ingen reportasje fra Nesodden så hvordan kvelden forløp de forskjellige steder vet jeg ikke. Journalistene hadde forsøkt seg med reportasje fra Helviktangen men ble avkrevd 30 kroner og det hadde han/hun ikke.

Andre arrangementer var tilsynelatende uinteressante. Kanskje var det fordi det aldri har vært skrevet om fyll og bråk andre steder.

Her hvor jeg bor er ett av de stedene hvor tradisjonen med strandfest St. Hans holdes i hevd. Da samles alle, unger, ungdom og eldre. Når Asbjørn drar de første strofene fra en gammel schlager, og bålet tennes, ja da røres en gammel dame til tårer.

En sommer er over, men minnene om den består, synger en av våre kjente artister. Ikke minner bare fra en sommer, men mange, kan vi som har levd litt lenge tenke tilbake på.

Strandparken, Solbergskogen Velforening. (Foto: Eigil Whist)

*23. juni (St. Hans-aften) 1902.
"Vidar" afgået kl. 5.10 fra Kristiania, Jernbanebryggen,
kommen til Helvig Brygge, Næsodden".
Foto (og sitat): Dr. Josef Oskar Hennum*

Dag Hennum:

«Ulvsvik» - det opprinnelige Ursvik ?

- om navnet Ursvik og om det første sommerhus-anlegget i Ursvikområdet

Ursvik er et område nordøst på Nesodden, mellom Hellvik og Oksval; steder som kanskje er noe bedre kjent. Her finnes et nett av trivelige stier og småveier, og en sjarmerende blanding av sommerhus og helårsboliger på ganske romslige tomter i en østvendt, stedvis bratt åsside ned mot Bunnefjorden. I overkant av 100 eiendommer er det totalt i området - en bebyggelse som i sin helhet har kommet i løpet av vel 100 år. Følgende artikkel handler om den eldste av disse eiendommene, og om han som etablerte seg her på slutten av 1800-tallet. Dessuten lanseres en teori om opphavet til stedsnavnet Ursvik. Som det fremgår av artikkelen, er det mye som er uklart om Ursviks tidligste historie, og forfatteren, som er bosatt på Nesodden, mottar gjerne kommentarer og utfyllende opplysninger fra leserne. Ursvik vel feirer forøvrig sitt 75 års jubileum nå i 1995, og dersom noen ønsker mer informasjon om utbygging, liv og røre på Ursvik gjennom vårt eget århundre, kan de anbefales den flotte boken som vellet gav ut i sommer, i anledning jubiléet.

Den første bebyggelsen i området omkring det vi i dag kaller Ursvikbukta, skal ha vært to husmannsplasser lengst inne i bukta: Østre og Vestre Grønbogen (i dag to store villaeiendommer som eies av hhv. familien Coucheron og familien Myhren). Senere, trolig på begynnelsen av 1800-tallet, ble det anlagt et gårdsbruk ute på Helviktangen, der det nå er friluftsområde (med tillegg, selvsagt, av betydelige arealer innenfor, som senere er fradelt til sommerhus og boliger). Forøvrig var det, helt frem mot slutten av 1880-årene, sammenhengende, ubebygget utmark hele veien, såvel langs sjøen som oppe i åsen, fra bekken innerst i Ursvikbukta og nord til Oksval. Området tilhørte gården Østre Skoklefald (gårdsnummer 2), en gård som det nå ikke er mye igjen av. Mesteparten er stykket opp i private småeiendommer, og de siste rester av selve gårdsbruket ble for noen år siden kjøpt av Nesodden kommune. Det store, hvite våningshuset og restene av uthusene på gården er å finne mellom Steinerskolen og Nesodden Videregående skole, men er i dag lokaler for barn- og ungdomsaktiviteter.

Denne oppdelingen av Østre Skoklefald gård startet, hva gjelder Ursvikområdet, utpå høsten i 1888. Eier av gården, Carl Berntsen Skoklefald, skilte da ut to strandeieendommer. Den ene, Ulvsvik (g.nr.2, b.nr.25), nordover fra der Ursvik brygge nå ligger. Den andre, Bergum (g.nr.2, b.nr.26), lenger

inne i bukta, vis á vis det store postkassestativet som står der den lange, smale, bratte trappen (Riistrappen) kommer ned på Ursvikveien fra Granlveien. (Stedet som nå i mange år har vært i familien Wesmanns eie, og som opprinnelig også omfattet eiendommen nordenfor.)

Kjøperne var hhv. Josef Oskar Hennem og Mathilde Hennem. De var søsken, og det var nok ingen tilfeldighet at nettopp *de* var blitt kjent med Skoklefalds utmark: En av søstrene til moren deres var nemlig gift med Bernt Olsen Skoklefald, Carls far, så det var av fetteren sin de nå kjøpte seg tomter.

De to søstrene Ingeborg Kristine Olsdatter Thoug (mor til Carl) og Maren Andromeda Olsdatter Thoug (mor til Josef Oskar og Mathilde) var forøvrig selv fra Nesodden. Deres mor, Inger Margrethe Jørgensdatter, var fra gården Søndre Sandaker, og faren, Ole Olsen, eide To gård (Thoug) fra 1804 til han døde i 1834.

Til denne delen av historien hører også med at lillebroren til Josef Oskar og Mathilde, Ragnvald Arnold, var den legendariske «Konsul Hennem» som blant annet kjøpte gården Helvik ute på Helviktangen, og gjorde det gamle gårdsbruket om til et praktanlegg, tidlig på 1900-tallet. For ham var det imidlertid ikke nok med et stykke utmark fra fetteren på Nesodden. Da han kom hjem til Norge etter mange år i Spania, tok han like godt fetterens eneste datter til kone! (Det beste av Skoklefalds *innmark*?)

Her er sommerhus-pioneren på Ursvik, Josef Oskar Hennem, fotografert like nedenfor huset sammen med sin kone, Anna Dorothea, og døtrene Margaritta, Gemma og Thordis. Bildet må være tatt ca. 1890.

Ulvsvik tidlig på 1890-tallet. Glassverandaen er helt ny (ennå umalt), og hele familien og hushjelpen har stilt opp for fotografering.

Navnet Ursvik

Den største av de to nevnte strandeieendommene var den som J.O.Hennum kjøpte og kalte Ulsvik. Området var på nesten 18 mål - nærmest for et småbruk å regne.

Navnet «Ursvik», som i dag brukes som benevnelse på et større område såvel *sydover* fra Ursvik brygge og videre forbi Vestre Grønningen, som *vestover* fra bryggen og langt oppover i åsen mot der riksveien nå går, antas å være avledet av dette «Ulvsvik». Prøv å si Ulsvik litt kjapt, så blir det lett *usjvik*. Skal en så skrive *usjvik*, er det ikke urimelig å putte inn en r, så det blir Ursvik. *Trolig (!)* er det dette som har skjedd. Noe grunnlag for å gå videre med en teori om at navnet for eksempel har noe med en (stein-) ur å gjøre, foreligger ikke.

Ett spørsmål blir da hva for en ulv «navneskaperen» en gang i tiden kan ha hatt i tankene. Dessuten kunne det være av interesse å vite om navnet *Ulvsvik* var noe Hennum selv fant på da han kom og etablerte seg i 1888/89, eller om det er eldre enn som så. Slik ordet er bygget opp, er det lite sannsynlig at det har noe med en forekomst av dyret ulv å gjøre (skjønt med det «bevismaterialet» som legges frem her, må kanskje muligheten fortsatt stå åpen). Men det fryktede rovdyret ville vel eventuelt ha gitt navneformen «Ulvevika», hvis en da i det hele tatt ville ha brukt ordet «ulv» i et slikt stedsnavn? Kanskje hadde en i tilfelle heller sagt «Gråbeinvika»?

Nei, foreløpig er det mest som peker i retning av at navnet har sitt opphav i et personnavn. (Påstanden våges, tiltross for at det ikke er lange veien over fjorden til Ulvøya, hvor vi forøvrig også finner «*Vargveien*»).

Noen, er det sagt, skal ha hørt en historie om en munk som het Ulv (fra den tiden Hovedøya Kloster eide store områder på Nesodden) og som av en eller annen grunn skal ha fått navnet sitt knyttet til området. En slik idé kan ha dukket opp med inspirasjon fra sagnet om munken som stupte av hesten oppe ved «Munkestupet» i Ursvikbekken. Kanskje er det noe i en slik forklaring? Antagelig er historien bare et litt spennende påfunn fra nyere tid, for å forklare noe en ellers ikke har hatt noen forklaring på - slik Rudyard Kipling i sin tid laget fortellingen om *hvordan elefanten fikk snabel!*

Blant J.O. Hennums etterkommere er i ethvert fall forklaringen en annen. Ifølge dem, skal det ha vært *en fisker* ved navn Ulv som hadde, eller hadde hatt, tilhold på det stedet som Hennum kjøpte, og skal en dømme etter ordvalget i kjøpekontrakten («.. en parcel, kaldes Ulsvik, ...»), er sannsynligheten stor for at navnet alt var innarbeidet da J.O. Hennum etablerte seg på stedet.

Eiendommen «Ulvsvik» går fra Ursvik brygge og nordover. Som en ser av dette bildet fra sommeren 1902, var bryggen opprinnelig mye smalere enn den er i dag. Sammenlign med bildet tatt midt på 1950-tallet. (Foto: Josef Oskar Hennum)

Den 25. mai 1891 skrev den nyetablerte Hennum til Bundefjords Dampskibsselskab. I brevet viser han til «den nye bryggen ved Ulvsvik», og søker «det ærede selskab» om det vil la sine «efter ruten forbipasserende skibe legge til samme for i påkommende tilfælde at landsætte og medtage passagerer og gods.»

Det gikk altså ganske kort tid fra Ulvsvik ble en bebygget eiendom til det ble anlagt brygge på stedet, ved eiendomsgrensen i sør, og alt (så langt) tyder på at bryggen til å begynne med fikk navnet «Ulvsvik brygge». Tilfeldige funn blant gamle papirer, viser imidlertid at navnet i 1905 ble skrevet «Ursvig» i Nesoddbåtens rutetabell, og «Ursvik» i korrespondanse i 1906 i forbindelse med reparasjon av bryggen (som grunneierne i området dengang måtte ta ansvaret for selv).

At navn endrer både uttale- og skriftform over tid, er ikke noe nytt eller overraskende, men knappe 15 år er ingen «tid» i denne sammenheng. Hva kan ha skjedd?

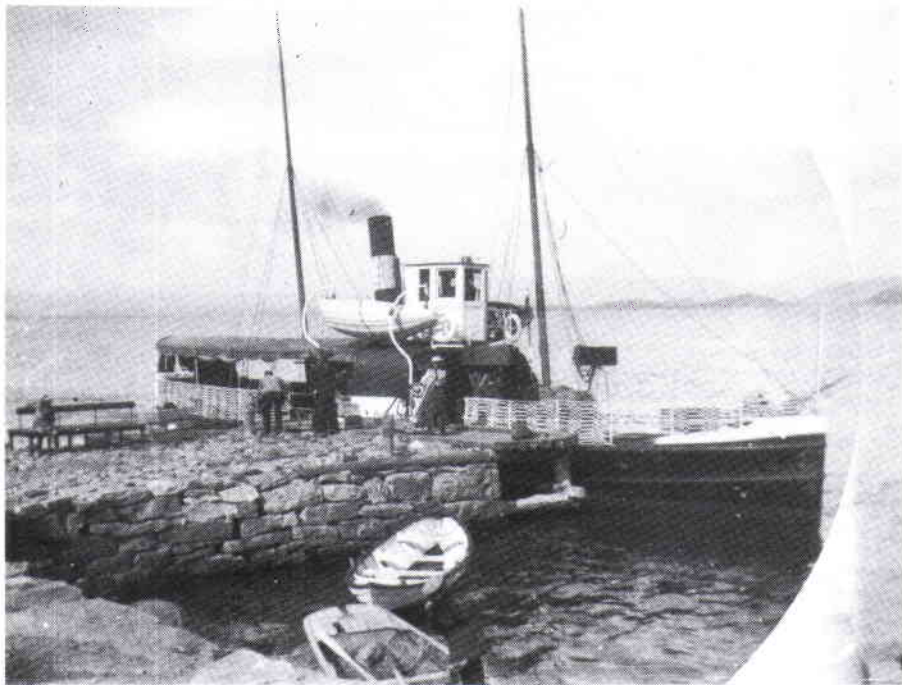
Ursvik brygge er reparert, forbedret og utvidet flere ganger. Dette bildet er fra 1950-tallet, trolig 1956, og en ser at den nå bygges vesentlig bredere enn slik den fremstår på bildet fra 1902. (Foto: Tor Hennem)

Én teori kan naturligvis være den, at de to navnene Ulsvik og Ursvik har helt ulikt opphav, og bare er ord som lydlig og geografisk ligger hverandre nær, og at man etter en tid har funnet det riktigere å kalle stedet Ursvik, fremfor Ulsvik. En annen teori kunne være at Ulsvik-navnet hadde vært så lenge i bruk at det i grunnen var litt fremmed for folk å bruke denne opprinnelige formen, når alle likevel sa «usjvik». Men hvem skulle i såfall disse «alle» være? I 1906 var det ikke flere enn eieren av Skoklefald gård (grunneier der bryggen var anlagt), de to søsknene Hennem med familie og 5-6 familier til som soknet til bryggen ved Ulsvik, og blant disse var jo flesteparten «nykomlinger».

Ingen av disse forklaringene synes rimelige. Imidlertid finnes det en tredje teori, som søker å forklare endringen fra «Ulsvik» til «Ursvik»:

Med såvel fastboende som sommergjester, og dessuten jevnlig anløp av rutebåt, ble Ulsvik brygge et *poststed*. Det er sagt at dette skapte problemer for Postverket, idet navnet rett som det var ble forvekslet med andre, lignende

stedsnavn rundt i landet. Av den grunn skal en endring av navnet nærmest ha tvunget seg frem, og hva var vel da mer nærliggende enn å finne en skriftform mest mulig lik den gjengse uttalen? Skriftlig materiale som bekrefter denne forklaringen, er foreløpig ikke funnet. Man får ta den for hva den er; noe som noen «synes å erindre».

Ulvsvik brygge sto klar for anløp av dampskipsselskapets rutebåter i 1891. Her er det D/S «Vidar» som har lagt til kai en augustdag i 1902. (Foto: Josef Oskar Hennem)

Er det da slik, at navnet Ursvik er avledet av Ulvsvik, er det lite trolig at *viken* som det siktes til i navnet, har noe med Ursvikbukta eller deler av denne å gjøre - innover der heter det jo fra gammelt av «Skoklefeldstrand» og «Grønbogen». Nei, den egentlige *Ulvsvik* er nok mest sannsynlig den lille viken med to små, grunne bukter, for enden av den frodige dalen som går diagonalt gjennom eiendommen Ulvsvik. Med andre ord, området som ligger rett ved siden av det nå nedlagte fiskebruket som Asbjørn og Thyra Aaslund anla på naboeiendommen på slutten av 1930-tallet.

Kjøpekontrakt med interessante detaljer

Efter oppmåling i oktober 1888, ble betaling ordnet og skjøte utstedt på eiendommen Ulvsvik i februar 1889. Kjøpekontrakten ble satt opp relativt rik på detaljer, og en merker seg blant annet følgende:

- a. Sælgeren er forpligtet til ikke at disponere eller lae disponere over strandlinjerne omkring kjøberens eiendom, saaledes at denne taper den gode bådhavn der nu følger med den kjøbte parcel, eller lider indskrænking i benyttelsen.
- b. Kjøberen bekoster selv ejendommen indgjerdet, og overtager vedligeholdelsen sålengde som sælgeren ikke afhænder nye parceller af den del af ejendommen som støder lige til kjøberens, og sker dette, har sælgeren at påbinde enhver ny kjøber af grund lige til den her solgte parcel at overtage som nabo halvparten av gjerdet, som kommer til at dele mellom hans og den her solgte parcel.
- c. Kjøberen er gjort bekjendt med at fiskeretten langs strandlinjen er bortforpaktet til 1. januar 1893, efter hvilken tid den ophører. (*)
- d. Kjøberen skal over sælgerens eiendom have ret til kjørevei til den kjøbte parcel. (**)

(*) Er vi her på sporet av hr. Ulv ?

(**) Dette kan tyde på at byggingen av bryggen, og veien ned til denne, alt var planlagt (og kanskje til og med påbegynt?) på dette tidspunkt.

I Bundefjorden, rett ut for Uløsvik, har det «bestandig» vært et særlig godt fiske. I flere år, frem til 1. januar 1893, var fiskeretten langs stranden her forpaktet bort. Senere, mot slutten av 1930-årene, bygget Asbjørn og Thyra Aashund opp et fiskebruk på naboeiendommen. En hovedbegrunnelse for etablering nettopp her, skal ha vært de gode fiskeforholdene. Dette bildet er fra fiskebrukets første år, før det store nothenget (som fortsatt står der) ble bygget.

(Foto: Tor Hennum, august 1938)

I løpet av 1889 ble Ulsvik bebygget med hovedhus, terrasse mot sjøsiden, og uthus. En stensatt vei ble lagt fra eiendomsgrensen i syd og langs sjøen opp til bygningene, og de frodigste områdene ble parkmessig opparbeidet: Den indre del med en romslig kjøkken, frukt- og bærhave, den nedre del, mot sjøen og de grunne buktene i nordøst, med en vid gresslette, ett og annet prydtre, blomsterbed og gruslagte havganger med dels store, hvite konkylier og dels runde stener langs sidene. På og rundt huset fikk mengder av villvin slynge seg fritt.

Hva man dyrket på den ganske store jordlappen som ble brutt opp og rensset for stener, vites det ikke så mye om, men jordbær var det i alle fall, og forvillede eksemplarer av disse «oldemors ananasjordbær» vokser fortsatt tett-i-tett flere steder i haven. Det er ellers grunn til å tro at det nokså jevnlig må ha vært aktivitet oppe i kjøkkenhaven, for det var her oppe barna hadde «lekestuen» sin.

Mellom industrivekst og nasjonalromantikk

Josef Oskar Hennum var født i 1847, og utdannet lege. Blant annet var han en tid kommune-/ fattiglege i Vestre Toten, så kommunelege i Østre Aker og senere distriktslege i Aker, hvor en vesentlig del av pasientgruppen tilhørte de hurtigvoksende og relativt fattige industriarbeidersamfunnene langs Akerselven. Som dr.med var han også en tid prosektor ved Anatomisk institutt, universitetet i Kristiania, hvor han blant annet underviste i mikroskopi.

Dr. Hennum synes å ha hatt et svært bredt interessefelt. Folkeopplysning opptok ham sterkt, og i tiårsperioden frem til 1897 var han formann i Kristiania Arbeiderakademi. Ved siden av det legevitenskaplige, var han opptatt av filosofiske og religiøse emner, og spesielt fascinert må han ha vært av den norrøne mytologien. Ellers hadde han stor glede av å lage saker og ting, som rammer og bilder og annet som kunne henges opp til pynt, gjerne med et symbolsk innhold.

Inspirert av de gamle, norske årestuene, lot han det største rommet, midt i hovedhuset på Ulsvik, oppføre *uten vinduer* i de laftede tømmerveggene! Her ville han kun ha takvinduer, og på denne måten få et overlys, omtrent som fra en ljøre. Ellers lekte han seg med å gi både rom i huset og steder på eiendommen navn fra mytologien. De største rommene i hovedhuset gav han selvsagt navnene *Vingolv* og *Gladshheim* - etter de to herlige salene som æsene hadde i Åsgard. Videre kalte han for eksempel den vide gressletten nord for huset, for *Idavolden* - sletten der gudene møttes i tidenes morgen, hvor de levde lykkelig,

"Vingolv", ca. 1890

og blant annet spilte *tavl* med brikker av gull. Den bratte stien opp til veien mot Oksval, fikk navnet *Bifrost* etter regnbuen - broen fra jorden opp til himmelen. Den idylliske lille flaten nede ved sjøen, lengst i nordøst, kalte han *Fensal*, etter gudinnen Frigg's vakre bosted, og det var i båten *Ringhorne* (Balders skip) familien rodde, når de skulle over til gårdbrukeren på Helviktangen for å kjøpe nysilt melk. Bare for å ha nevnt noen av navnene.

Når det gjaldt idéen om overlys og beskjeden bruk av vinduer, skal forresten ikke doktoren ha vært helt på linje med de øvrige medlemmer av familien, og som en kompensasjon for mangel på lys og utsikt, måtte han etter kort tid få satt opp en romslig glassveranda mot sjøen. Denne ble (sikkert i tråd med familiens ønsker) på mange måter den rake motsetning til første byggetrinn, om en ser bort fra bruken av buede vinduer og det lille touch av tidsriktig sveitserstil: Den ble lys og underdimensjonert, mot det øvrige mørkt og overdimensjonert - for å sette det litt på spissen.

Dr. Hennum bodde med kone og tre døtre inne i Kristiania, i en bygård i utkanten av sentrum. Ved valget av nettopp Ulvsvik, skal særlig den åpne gressletten (Idavolden) ha vært avgjørende. Her skulle døtrene få en åpen tumleplass i friluft, noe de ikke hadde hjemme i byen. Slik tankene omkring dette er bragt videre til etterkommerne, er det fristende å tro at sletten alt var ryddet på den tiden dr. Hennum befarte området. Mulig er det derfor at stedet tidligere har vært benyttet som beite, slåttemark, eller lunne- og utskipingsplass for tømmer - om det da ikke var fiskeren Ulv som hadde vært på ferde og laget seg en lysning i skogen?

Drømmen om Arkadia

I likhet med flesteparten av de hus som ble satt opp i Ursvikområdet og ellers på Nesodden, fra slutten av 1800- og godt inn på 1900-tallet, var «Ulvsvik», som vi skjønner, et *sommersted*. Det var ikke noen *hytte* for korte og hektiske besøk i helger og ferier. Nei, det var en «bolig nr. 2» for den milde del av året. Man flyttet ut med kone, barn, barnehjelp og hushjelp om våren eller tidlig på sommeren, for siden å bo fast i *sommerhuset* til «nettene ble lange og kulda satte inn» en gang utpå høsten. Man forlot den vamble og larmende byen til fordel for et idyllisk sted med frisk luft, i landlige omgivelser - en romantisk «sommerresidens-kultur» med lange tradisjoner blant europeiske byborgere fra konger og fyrster og nedover i de sosiale lag så langt som det var økonomisk rom for slik ekstravaganse. Dette naturromantiske fenomenet er forøvrig grundig belyst i Oslo Bymuseums skriftserie «Byminner» nr. 2/3 1994, «Drømmen om Arkadia», og fra konservator Morten Bings innledende artikkel her,

Dette er gårdsbruket Helvik ute på Helviktangen, slik det så ut før konsul Hennem kjøpte og bygget om stedet tidlig på 1900-tallet. Hit, til gårdbrukeren «Søren Helviktangen» (som de kaldte ham), rodde familien Hennem og kjøpte melk de første årene. Bildet er tatt fra Ulvsvik ca. 1890.

kan følgende siteres:

«Flukten ut av byen synes å være like gammel som byen selv. Både de romerske keiserne og renessansens handelsfyrster bygde seg villaer i trygg avstand fra byen. Det mest storslåtte av de romerske «landstedene» var keiser Hadrians villa ved Tivoli, ca. 25 kilometer fra Roma - ikke en villa i moderne betydning, men en miniatyrverden med bekker og små fosser, søyleganger, blomsterhager med springvann og lunder og daler, befolket med skikkelser fra den olympiske gudeverden.»

Om det er et aldri så lite gap, såvel i tid som i «samtdsrelativ» innsats av kapital, mellom en romersk keiser drøye hundre år etter Jesu fødsel og Kristiania-borgeres etablering av sommersteder på Nesodden omkring år 1900, er her allikevel slående fellestrekk, og faktisk kan de betraktes som eksponenter for en felles tradisjon - en gammel, svermerisk drøm; «drømmen om Arkadia».

«Det historiske Arkadia var et landskap på Peloponnes i Hellas», skriver Bing i sin artikkel, og forklarer videre at området gjennom litteratur og billedkunst er gjort til «et symbol på det naturlige og uskyldige, på det fredelige landskap uberørt av sivilisasjonens nedbrytende krefter. Det er et tilfuktssted, en kontrast til byens tempo og grellhet.»

Når det så gjelder våre hjemlige varianter av naturskjønne «eremitasjer», var det vel ofte så som så med de høye herrers (familiefedrenes) tilstedeværelse. Menneskes arbeidssituasjon tillot nok sjelden at de kunne nyte det vakre landlivet uavbrutt fra vår til høst (og igrunden var vel ikke det poenget heller?). For Indre Oslofjords vedkommende, var det her «pappabåtene» kom inn i historien, og ble et sentralt begrep i en del år, i tilknytning til det store antall små arkadier som etterhvert ble bygget langs strandområdene like utenfor hovedstaden. Med mange jern i ilden inne i Kristiania, representerte ikke dr. Hennem noe unntak her. Det meste av tiden skal også *han* ha oppholdt seg i byen, men resten av familien var som regel stasjonær på Ulvsvik sesongen igjennom.

Spøker'n

Det åpne parkpreget som dr. Hennums Ulvsvik hadde til å begynne med, endret seg med tiden. Det ble i meste laget å holde vedlike, og etterhvert sto skogen tett omkring husene. Ganske mørkt og dystert ble det, og langs stien oppe ved Egils vei kunne det være rent skummelt å gå. Uhyggen økte ytterligere da det rett før siste krig var en mann som hengte seg i et tre inne på eiendommen, noe som skal ha blitt oppdaget fra rutebåten ved at uvanlig mange kråker holdt leven omkring treet. Av den grunn var det mange som begynte å kalle stedet for Spøkelsesskogen eller Spøker'n.

Da 2. Verdenskrig satte inn, var det forøvrig bare en fordel at huset lå avsides og bortgjemt. Da drev ett av dr. Hennums barnebarn med illegal produksjon av radioapparater på stedet. Tyskerne ante vel etterhvert at noe foregikk, og brøt seg inn en dag for å sjekke, men avslørte heldigvis ingenting.

På de over 105 år som har gått siden «Ulvsvik» ble bebygget, er det svært få endringer som har funnet sted. Fortsatt har eiendommen sin opprinnelige størrelse, bygningene er omtrent uforandret, og fortsatt er stedet i Hennemfamiliens eie. Den største forandringen gjennom den siste 20-års perioden er ryddingen av krattskog og forvokste trær i kjøkkenhaven og i den gamle parken, i et forsøk på å gjenskape litt av det opprinnelige preget. Men kratt og trær gjør stadig sine forsøk på å gjenerobre området, så om eiendommen i perioder vil kunne fremstå nesten som i dr. Hennums tid, vil den nok i andre perioder kunne se mer rufset og dystert ut, og kanskje med rette bære navnet «Spøker'n».

Og mens tidene skifter, kan vi lure videre på om «Ursvik» virkelig kommer av «Ulvsvik», og på om ulv-en var et dyr, en munk, en fisker, eller noe helt annet.

== Billetpreiser ==

Fra Christiania

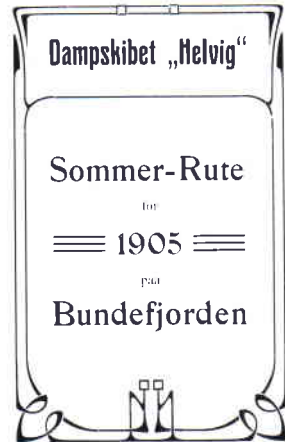
til og med Helvig		til og med Blylaget	
1ste Plads Kr. 0,35		1ste Plads Kr. 0,45	
2den	0,25	2den	0,35
Maanedsbillet	10,00	Maanedsbillet	12,00
Billetbog (20)		Billetbog (20)	
Billetter kun gjældende for Medlemmer af samme Husstand		Billetter kun gjældende for Medlemmer af samme Husstand	
	Kr. 5,00		Kr. 6,00

— Børn der halve —

Foreninger og Selskaber erholder Moderation

Flytninger og Godsfragter efter Overenskomst med Kapteinen

trykt
CENTRALTRYKKERIEET
Christiania, Toldbodgaden 3

== Dampskibet „Helvig“ ==

Fra Langbryggen (Sjøboden ved Børshaven)

Ruteforandring forbeholdes

Sommer-Rute 1905

ligesaa Afgang fra Mellemstredene indtil 3 Minuter før Ruten

Fra	Hverdage					Helligdage				Fra	Hverdage					Helligdage			
	Fm.	Em.	Em.	Em.	Aft.	Fm.	Em.	Em.	Aft.		Fm.	Fm.	Em.	Em.	Aft.	Fm.	Em.	Em.	Aft.
Christiania	8,35	2,40	5,15	7,35	^{Kun Onsd.} 10,40	9,30	12,30	3,00	8,50	Blylaget	7,10		4,00	6,30	9,00	11,00	1,50	7,30	9,50
Oxvald	9,05	3,10	5,35	8,05	11,10	10,00	1,00	3,30		Svartskog						10,45	1,45	7,35	9,15
Ursvig	9,40	3,15	5,30	8,10	11,15	10,05	1,05	3,35	—	Rudstrand	7,25		4,13	6,43	9,13	11,15	2,05	7,50	10,05
Helvig	9,15	3,20	5,55	8,13	11,20	10,10	1,10	3,40		Præsteskjær	7,30		4,18	6,48	9,18	11,20	2,10	7,55	10,10
Præsteskjær		3,35	6,08	8,30	11,35	10,25	1,25	3,53		Helvig	7,45	9,15	4,30	7,00	9,30	11,35	2,20	8,10	10,25
Rudstrand		3,40	6,13	8,35	11,40	10,30	1,30	3,58		Ursvig	7,50	9,10	4,35	7,05	9,35	11,40		8,15	10,30
Svartskog					11,55	10,45	1,45	4,13	9,45	Oxvald	7,55	9,05	4,40		9,40	11,45		8,20	10,35
til Blylaget		3,55	6,25	8,45	12,00	10,50	1,50	4,18	9,50	til Christiania	8,25	9,15	5,10	7,30	10,10	12,15	2,50	8,30	11,05

For Passagerods og Varer, hvorfor der ikke er kvitteret, overtager Selskabet intet Ansvar

— Billetpreiser paa omstaaende Side —

Efter å ha laget Nesodden Historielags årsskrift i 7 år, takker jeg nå av.
Det har vært en trivelig oppgave, men tar også en god del fritid.
Jeg ønsker lykke til for den neste som tar over, og takker for meg.

Tordis Rindal Whist
(Redaktør)

